

мобільних поліцейських в сучасних соціокультурних умовах, необхідно в процесі їх професійної підготовки розвивати в них індивідуально-професійне самовизначення. Професійна мобільність ще розглядається і як зміна трудової позиції або ролі спеціаліста, яка обумовлена зміною місця роботи або професії та є різновидом соціальної мобільності.

П. Сорокін визначає соціальну мобільність як переміщення індивіда або групи по соціальним сходам. Дослідник розділяє дану мобільність на вертикальну і горизонтальну. Вертикальна являє собою ріст вгору або низ по службі, а горизонтальна професійна мобільність відображає зміну професії для розширення можливостей індивіда, але зберігає його приналежність до соціального прошарку.

В дослідженні А. Кочеткової зазначено, що середовище, в якому повинна проходити професійна підготовка, має бути подібним середовищу, в котрому буде реалізовуватись творчий потенціал поліцейського. Тобто, сучасна людина живе та діє в середовищі з високим ступенем нестійкості, що визначає рівень непередбачуваності напрямку змін. Відповідно, в таких умовах поліцейський, ефективно діючи, має володіти високим діапазоном адаптивності, що характеризує мобільність фахівця, який в свою чергу буде спроможний вирішувати різноманітні завдання без психологічного збитку для себе.

На думку І. Ларіонової, особливо гостро стоїть проблема підготовки конкурентно-здатного кадрового резерву, оскільки соціально-економічні та соціально-культурні сфери життєдіяльності людини також зазнають кризи. Це призводить до скорочення кадрів та безробіття. Тому, володіння певними навичками та поєднанням професій, можливість та здатність успішно переключатися на іншу діяльність або змінювати сфери праці, тобто необхідно вміти володіти якостями професійної мобільності, яка допоможе значно зменшити наслідки соціально-економічних змін.

Неясність цілей, відсутність повної та значимої інформації про майбутню специфіку служби негативно впливають на ставлення майбутнього поліцейського до виконання посадових обов'язків. Можна припустити, що процес входження в посаду та закріплення на службі новоприйнятих працівників відбувається без урахування фахової мобільності і особистих перспектив професійного оновлення. Дане положення справ вимагає серйозної роботи по оптимізації технологій відбору в системі кадрового забезпечення діяльності правоохоронної системи.

Таким чином, визначальним фактором формування професійної мобільності у поліцейських як особистісно-професійної якості майбутніх спеціалістів, стає процес створення спеціальних умов професійної підготовки, які допоможуть майбутнім поліцейським здобути здатність швидко адаптуватись до постійно змінюваних умов та ефективно вирішувати завдання будь-якого ступеня складності, в тому числі в сфері стратегічного управління.

Одержано 17.04.2018

УДК 159.9:351.74

Кристина Віталіївна БАЙРАЧНА,
студентка групи Ф-6-ПСдср15-2 ХНУВС

*Науковий керівник: старший викладач кафедри соціології та психології
факультету № 6 ХНУВС кандидат психологічних наук Посохова Я. С.*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Національна поліція України є дуже молодим органом виконавчої влади, від якого залежить охорона прав і свобод громадян України. Від діяльності поліції напряму залежить захист життя та здоров'я кожної людини. Ця робота приносить з собою не тільки стрес, а й відповідальність за усі свої рішення. Реформування правоохоронної системи на сьогоднішній день є однією із актуальних і важливих проблем, тому що сучасний стан поліцейської діяльності в усіх на слуху і вимагає якісно нової підготовки та висуває нові вимоги до особистості поліцейського. Зростаючий обсяг інформації, з якої доводиться мати справу сучасному поліцейському, привів до того, що діяльність по прийняттю рішень стає все більш складною і відповідальною, тому дослідження проблеми прийняття рішення в складних багатоаспектних ситуаціях досі є актуальною та необхідною для покращення професійної підготовки правоохоронних кадрів.

Аналіз численної літератури свідчить, що даною проблематикою займалися багато вчених, а саме: Е. Лемман, Д. Канеман, Ю. Козелецький, О. Наумцева, Т. Корнілова, С. Казарян та інші. Кожен з них дотримується своєї теорії щодо того, як саме особистість приймає рішення. У найширшому психологічному трактуванні дефініція поняття «прийняття рішення» може розумітись як вибір людиною в умовах невизначеності між альтернативами, заданими предметами, ідеями або діями. Однак життя повне невизначених ситуацій. Особливо сучасна українська дійсність рясніє невизначеністю, непередбачуваністю результатів активності людини. В таких умовах прийняття рішень для поліцейського стає складною психологічною проблемою.

Ю. Козелецький вказував, що невизначеність є основною характеристикою ситуацій, в яких відбувається прийняття рішень. Він розрізняв повну та часткову невизначеність. В свою чергу А. Назаретян вважає, що у взаємодії зі складними системами моральне та раціональне не протирічає одне одному. Тому складні життєві рішення повинні опосередковуватись раціональним аналізом.

Наприклад, О. Наумцева, говорить, що на поведінку людини впливають три фактори: атитюди, сприйняття норми, сприйняття поведінкового контролю. Авторка зазначає, що людина приймає рішення, опираючись на намір, який складається саме з цих трьох компонентів.

Прийняття рішення – це когнітивний процес, результатом якого є вибір думки або курсу дій серед кількох альтернативних перспектив. Так Т. Корнілова зазначала, що при прийнятті рішення виникає ще одна дихотомія: обговорюються джерела суб'єктивної невизначеності при прийнятті рішень, що впливають як на суб'єктивні уявлення або образ завдання, так і на актуалізацію прийняття рішень у конкретній ситуації різними людьми. Н. Терент'єв виділив п'ять стилів прийняття рішень в залежності від співвідношення зусиль: інертний, обережний, врівноважений стиль, інтуїтивне рішення та рішення, засноване на судженні.

Отже, у функціонуванні системи правопорядку якість прийнятого рішення певною мірою залежить від індивідуальних здібностей поліцейського, його теоретичної та практичної підготовки. Правоохоронець, приймаючи рішення, повинен передбачати, можливі позитивні та негативні наслідки від здійснення запропонованого рішення, а також брати на себе відповідальність, пов'язану з його реалізацією.

Одержано 17.04.2018

УДК 159.9

Павло Олександрович ЧЕКУРОВ,

студент групи ПСдср-15-2 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри соціології та психології

факультету № 6 ХНУВС кандидат психологічних наук, доцент Гресь Н. В.

СПЕЦИФІКА РЕФЛЕКСИВНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

В сучасному світі на захисті прав та безпеки громадян стоїть поліція. Кожна країна світу покладається на поліцію в ситуаціях попередження та запобігання, виявлення і розкриття злочинів та інших правопорушень. Українська поліція не виключення. Вона займається охороною прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави. В умовах законодавчих і організаційних змін професія поліцейського продовжує залишатися однією з самих затребуваних, що потребує підготовки фахівця високої кваліфікації, який володіє не лише набором професійних знань, але і психологічно підготовлений до професійної діяльності. Одним з механізмів самодетермінації особистості, яка впливає на здатність переосмислювати й перебудовувати власну поведінку і себе як носія професійних установок, освоїти суб'єктну позицію у суспільних стосунках виступає рефлексивність.

Рефлексивність традиційно вивчається у наступних напрямках: діяльнісному (Л. С. Виготський, С. Л. Рубінштейн, О. М. Леонтьєв); в контексті проблематики психології мислення (В. В. Давидов, Ю. Н. Кулюткін, І. М. Семенов, В. Ю. Степанов); комунікативному підході (В. С. Біблер, С. Ю. Курганов, А. Ліпман); педагогічному (О. С. Анісімов, А. З. Зак, А. В. Захарова), особистісному (Ф. Ю. Василюк, М. Р. Гінзбург, Т. Є. Самулевич, О. Ф. Лазурський); генетичному (О. К. Дусавицький, С. Д. Максименко, Ж. Піаже, В. І. Слободчиков, Є. І. Ісаєв); метакогнітивному (М. Келер, М. Кеплінг, Дж. Флейвел, М. А. Холодна) та інші.

Рефлексивність розглядається як властивість психіки завдяки якій відбувається усвідомлення і регуляція людиною своєї діяльності, відображення, і дослідження пізнавального акту, що сприяє ефективній взаємодії з миром. Робота поліцейського завжди супроводжується фізичними і психологічними навантаженнями, що призводить до внутрішньоособистісного конфлікту, емоційного вигорання. В таких ситуаціях рефлексія є основною ланкою регуляторних процесів поліцейського, яка дає можливість прогнозувати, «перегравати» варіанти і результати регуляції станів в тих чи інших обставинах і ситуаціях професійної діяльності, вміння адекватно сприймати себе. В результаті відбувається перебудова сформованих способів дій, що призводить до конструктивного вирішення проблемної ситуації і до професійно-особистісного росту особистості поліцейського. Взаємодіючи з громадянами, колегами, правопорушниками поліцейський повинен максимально враховувати закономірності сприйняття і розуміння людини людиною. В цьому випадку рефлексивність виступає важливим компонентом встановлення ефективної комунікативної взаємодії, яка включає товарищескість, доступність, відкритість, доброзичливість, вміння слухати, з увагою ставитися до слів співрозмовника, розбиратися в людях. Саме усвідомлення поліцейським того, як він сприймається партнером по спілкуванню, буде сприяти формуванню прихильності до себе людей, впливати на розвиток терплячості, врівноваженості, стриманості, самоконтролю та інших якостей особистості.

В цілому до загальних рефлексивних вмінь можна віднести: ставити реальні цілі як основу для оцінки результативності своїх професійних дій; прогнозувати наслідки своїх професійних дій, здійснювати контроль та самоконтроль; адаптувати, доповнювати чи змінювати план, програму, форми та методи роботи відповідно до конкретних умов з метою досягнення оптимальних результатів; усвідомлювати виконану діяльність, самокритично відноситись до неї; оцінювати та підводити підсумки досвіду своєї практичної роботи і використовувати у своїй практиці досвід своїх колег; проявляти високу професійну готовність під час виконання своїх обов'язків за будь-яких обставин.

Таким чином, рефлексивність є досить вагомим компонентом професійної компетентності поліцейських, яка дає змогу підходити творчо до виконання поставленого завдання, а не працювати по «шаблонам», допомагає в пізнанні самого себе та оточуючих, що значно впливає на ефективність роботи. Саме тому розвинута здатність до рефлексії є передумовою самовиховання, творчого пошуку, розвитку індивідуального стилю професійної діяльності поліцейського.

Одержано 17.04.2018

